

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

De quatuor Hominum nouissimis - Qvi Qvidem Sacri Adventvs Qvatvor
Hebdomadis accomodati: Sed & Concionvm Fvnebrivm materiam abundè
suppeditant

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1629

De Inferno. Dominica Tertia Adventvs. De Memoria Inferni.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56277](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56277)

DE INFERNO.

DOMINICA TERTIA
ADVENTVS.

DE MEMORIA INFERNI.

Partitio.

1. Praconium de timore pœna generatim.
2. De necessitate pœnarum inferni.
3. De eandem Utilitate.

Memorare nouissima tua, & imprimis infernalialia, & in æternum non peccabis, Eccles. 7.

FIGVRA.

Inter omnes, quas Ioannes olim in Pathmos insula habuit visiones & apparitiones, non postremum mihi occupare locum videtur illa, qua lacum vidit igne ac sulphure astuantem, in quem scelerata & abominanda illa meretrix omni vitiorum genere contaminatissima, iusto Dei iudicio, coniecta fuit, vt pro gaudiorum hoc in mundo habitorum ratione, tãtum illic tormentorum pateretur, & pro mensura voluptatum, cruciatus etiam ex æquo pefferet. *Quantum glorificauerit se, & in deliciis fuit, tantum dato illi tormentum & lucrum.* Cum mysticam hanc visionem attentius peruolo, penitusque rimor, Inferni horror & supplicia in eo damnatis destinata hic aperte designari videntur: ille namq; locus est terribissimus & simul infelicissimus, flammis perpetuis exastuans, glacie & frigore acerrimo rigens, sulphureu factorem exhalans, omnibusq; supplicijs ac cruciatibus refertus; in quem sceleratorum anime, adulterijs, id est flagitijs varijs, coinquinatae, aliquando relegabuntur, vt illic in æternum irrenocabili Dei sententia, tantum suppliciorum, pœnarum, ac cruciatuum sustineant, quantum prius hoc in mundo gaudiorum, deliciarum, voluptatumq; habuerunt. Hoc semper vt pie oculis habeamus, ac nunquam

Apoc. 18.

animo deponamus, suggerit Deus: atq; hoc ipsum est, quod hodierna vobis concione explicare decreui, si lumen cordium Spiritus sanctus ingenium illustrare, & patrona nostra consueta, Maria scilicet Deipara, pro me intercedere non detrectent, quam proinde cum Angelo Gabriele supplices salutabimus.

AUE MARIA.

Abderitanus Democritus, non postremi nominis Philosophus, dicere solebat, vniuersam mundi huius monarchiam duabus potissimum rebus contineri, amore scilicet ac metu: quorum ille praemia, hic vero supplicia dare consueuisset. Hinc primus Persarum Monarcha Cyrus, teste Xenophonte, vtumque huic affectum, regis alicuius brachia nuncupare solebat, quorum primo ad fidelium obsequia digna mercede compentanda, altero vero ad supplicia impijs & sceleratis infligenda vteretur.

Eiusdem etiam opinionis fuit Dauid Rex ille sanctissimus, agens enim de summi regis, Dei scilicet, dotibus & qualitatibus, duos hos in eodem affectus velut excellentissimos & rege summo dignissimos commendauit, *Dulcis & rectus Dominus.* Quae verba Cassiodorus Romanus quondam Senator, ac deinde Rauennae Abbas sanctissimus, ita exposuit, *Dicitur dulcis vt ametur, & rectus vt timeatur.* Ipse porro Psalmographus timorem hunc diffusius explicans eique enucleatius inhærens, adeo eundem mundi huius regno necessarium atque vtilem censuit, vt hunc veræ sapientiæ initium ac fontem existimaret: *Initium sapientiæ timor Domini.* Quo nihil vnquam mihi dixisse visus est melius ac sapientius: nihil est enim quod magis hominē a peccando reuocet, eumque in virtutum semitam aberrantem reducat, quam Dei timor, suppliciorumq; quæ sceleratis & contumacibus infligit, assidua meditatio & viuâ apprehensio.

Hinc primus Vrbis & Imperii auctor Romulus, Deos quos à Romanis adorari volebat, armatos & missas cultoribus quodam modo intentantes efformauit: vt nimirum

arino-

I.

Xenoph. in
Cyri pad.

Psal. 14.

Psal. 110.

Plutarch. in
opul.

armorum terror poenarumque; metus adorantes officii sui commonefaceret, timorem incuteret, ad virtutem impelleret. O factum Romulo dignum!

Psal. 2.

Is, quem supra produximus David, eadem propemodum ratione vsus est: quo enim reges in officio contineret, timoremque iidem aliquem incuteret; Deum illis furore & rabie armatum depinxit, vtque eundem timerent ac vererentur, sapius inculcauit. Et nunc reges intelligite, erudimini qui in viciis terram: seruite Domino in timore, & exultate ei cum timore. Non dicit, Seruite Domino in amore, sed timore; vt insinuet, quantum hic viriam habeat, & praesertim Dei timor, ad reges etiam potentissimos concutiendos & percellendos.

Cap. 6.

Et sane timor hic vniverso orbi adeo necessarius & vtilis est, vt inter ceteros pestilentis Lutheri, qui ingens orbi Christiano damnum attulit, à Leone Decimo Pontifice damnatos articulos, non postremum ille locum habuerit, quo assererat, frustra & incassum Christianos infernalium supplicia perhorrescere, & non nisi inane terribilamentum & timorem quendam Panicum esse, diuinam iustitiam vltionemque metuere. Ipsum autem sacrum Oecumenicum Concilium Tridentinum, impium hocce dogma euertere & expugnare satagens, ait, peccatorem diuinæ iustitiæ metu correptum, in proximo iustificationis limite ac primo velut ad gratiam gradu consistere. Quod & Isaias propheta euidenter asserit, Sicut quæ concipit,

Isai. 26.

cum appropinquauerit ad partum, dolens clamat in laboribus suis, sic facti sumus à facie tua Domine: concepimus, & quasi parturimus spiritum, conuersionis scilicet, emendationis, & nouæ cuiusdam iustitiæ. Septuaginta Interpretes aliter hunc locum interpretantur, & nostro proposito accommodatius, A timore tuo Domine concepimus, & peperimus spiritum salutis tuæ. concepimus, inquam, tot bona sanctæque desideria, à quibus tandem gratiæ tuæ spiritus enatus est. Porro Augustin. verba illa Psalmi 47. Ibi dolores ut parturientis, exponens ait, quid sunt dolores ut parturientis, nisi dolores poenitentis: id est, ipsa conceptio doloris.

Psal. 47.

Tom. 4. Bess. Aduent.

(iuxta illud, A timore tuo concepimus:) qui postquam diu in partu dolorum, gemituum, contritionisque versatus fuit, perfectæ tandem iustificationis salutisque propriae sortem edit. O timor vere diuinus!

Vere inquam diuinus: atque hoc fuit etiam Ethnicorum omnium de eodem iudicium. Vnde Plinius, Timor Scythorum emendator acerrimus. Et multo amplius Lilius, Lib. 2. Extremus timor maximum in Scybe concordia vinculum. Et post vtique hunc Bernardus Abbas dixit, Timorem Religionis socium esse, nec alteri ab altero facile diuelli posse: eundem vero Ven. Picianus primam ad salutem viam appellare non dubitauit, in medicina poculus solet amarum magis quam dulce medicari: sic in anima agridudinibus sapo timor est prima ad salutem via. Vere igitur sanctus timor est.

Quid ni sanctus? cum ipsemet Deus, & quicumque vnquam sapientes & prudentes exstiteret, eundem imprimis & laudant, hominibusque vt cum assidue ante oculos haberent, persuadere conati sint: adeo vt ipse Græcorum Patrum flos & oraculum Chrysostomus, aliique Patres cum eruditione tum sanctitate illustres, dicere veriti non sint; Deum infernale chaos non tam ad impios & dæmones puniendos, quam ad peccatores tam terrum sibi locum proponentes, à peccatis ad meliorem frugem conuertendos, condidisse. Hinc Richardus de S. Vi-
In Benjamin minore cap. 3. § 9.
ctore infernalium suppliciorum metum ac formidinem sapientiæ initium & originem, omniumque virtutum quæ cælo natae sunt, parentem matremque appellauit, cuius rei mox rationem reddens seipsum explicat dicens, Quia quanto quis vehementius metuit poenam quam meruit, tanto acerbius plangit culpam quam fecit.

Accedit huc, quod timor hic omnino sanctus sit, quod è libro Genesis manifestum redditur. Illo namque loco Abraham Abimelecho Regi Gerarorum rationem immutati vxoris suæ Sarai nominis reddens, quam sororem suam esse dixerat, ait, Cogitavi mecum dicens, forsitan non est timor in loco isto. quæ verba LXX. ita transtulerunt, Si non est in loco isto veneratio Dei: quasi Dei timor et ui-

Y

dcm

dem maiestatis honor, cultus, ac veneratio foret. Et sane ad eandem nobis ille viam sternit, & quamvis nullius omnino meriti sit, vtilitatem tamen aliquam afferre solet, & ad conuersionem animarumq; iustificationem non parum conducere.

Psal. 28.

Quod è sacris litteris probare licet, & imprimis è loco illo Psalmi, *Vox Domini praparrans ceruus*. Hieronymus in peregrinarum linguarum cognitione versatissimus, ad originem Hebraicam sic interpretatus est, *Vox Domini obstetricans ceruis*, ad naturam videlicet ceruorum respiciens: sunt enim ceruæ, vt qui de animalibus scripsere tradunt, natura pauida, & ægre admodum pariunt; adeo vt, nisi cælum earum quodammodo misertum tonitrua & fragores emittat, fœtum edere nequeant; verum audito tonitru subito oculi naturæ meatu extendantur, ac inclusus fœtus tum egrediatur: atque ideo vere dictum videtur, *Vox Domini obstetricans ceruis*. At quosnam per hæc ceruas difficillime pariens intelligemus? peccatores scilicet quibus sanctorum propositorum, pœnitentiæq; veterum quodammodo ferentibus, quotidieque præ dolorum interiorum magnitudine gementibus, lachrymantibus, ciulantibusq; Deus pro sua benignitate ac misericordia obstetricatur: modo namque Prophetarum admonitionibus, modo sacræ scripturæ comminationibus, modo denique iudiciorum suorum fragore; salutis sanctæ conuersionis vitæq; emendationis fœtum eos edere compellit: vt nimirum exterius opère extrinseco prodant & manifestent, quod dudum in animo cogitatione desiderioque concepere. Exclamem itaque iure meritoque, O beatus ac felix timor!

Cæterum inter omnes timores maioris nullus efficacis ac virium haberi queat, quam suppliciorum infernalium timor: tantum siquidem ille robur habet, vt sola carceris illius horrendi cruciatuumque illius tolerantorum meditatio, hominem peccatis assuetum ad pulchrum virtutis iter reuocare, & ad meliorem mentem, relicta peccandi consuetudine, posset traducere.

Ecles. 7.

Testatur hoc ipsum Sapiens, *Memorare*

nonissimatum, & in æternum non peccabis. Hæc de re pluribus hodierna die locutus sum, in qua vt aliquam methodum & ordinem teneam, dicturus sum primo quam necesse sit cruciatuum infernalium interdum meminisse, deinde quantam hæc recordatio vtilitatem complectatur. Quamobrem non alte petito principio à re ipsa auspicemur.

Si quid est, Auditores, quod homo necessario timere sibiq; assidue proponere debet: profecto infernus inter prima censendus est, & monum scilicet receptaculum, damnatorum colluies, omniumque suppliciorum & tormentorum theatrum.

Hinc Apostolos monuit Dominus, vt hunc præ cæteris metuendis metuerent, huiusque timorem & apprehensionem ceterarum rerum timori anteponerent: *Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed potius timete eum qui potest & animam & corpus mittere in gehennam*.

Diues ille epulo, lurco inquam profusissimus, qui propter luxum in vestibus & edulis viuus ad ollam Vulcani delatus est, cum inferni supplicia, tormentorumque grauitatem perferens, nescio quo ineitatus affectu, cupiebat fratres, quos in viuis reliquerat, hunc sibi locum proponere: vnicū quippe eiusdem recordationem & apprehensionem ad quemlibet à vitis retrahendum, inque pœnitentiæ viam reducendum sufficere existimabat.

An non meministis, quomodo Abraham patri supplex factus orauit. *Rogo ergo te pater, vt mittas eum in domum patris mei: habeo enim quinque fratres, & reseretur illis, ne & ipsi veniant in hunc locum tormentorum*. O cæcas hominum mentes, & dementiam viuorum! mortui & damnati inferni memoriam mundo commendat, eumque vt præ oculis habeat consulunt, eademque nihil ad salutem magis necessarium putant; ipsi tamen homines de eodem parum aut nihil laborant, imo vix eiusdem meminere.

Moyles cum imminente populo calamitatem vastationemque prælagiret, vtque

ad

Deut. 32.

ad Dominum conuerteretur, sapius admo-
nuisset, ita tandem eum alloquitur: *Ignis succen-
sus est à furore meo, & a debet usque ad in-
ferni nouissima, deuorabitq; te ram cum germine
suo, & montium fundamenta comburet: congre-
gabo super eos mala, & sagittas meas complebo
in eis, consumentur fame & deu. rabunt eos aues
maris amarissimo, dentes bestiarum immittam
in eos cum furore trahentium atque serpentium.*

Et tandem ita interminationem hanc con-
cludit, *Gens absque consilio atque prudentia,
utinam saperent & intelligerent, ac nouissima
providerent.* Quid hic dicitis, Christiani? si
Moyse populi sui uelantiam ac stolidita-
tem coarguit, ac supinam eius negligenti-
am tantopere admiratus est, quod in im-
pendentem calamitatem oculos non conii-
ceret; quid de nobis ipsis quibus iratum
caelum superimminet, tot calamitates &
infortunia impendant, quos tot mala cir-
cumdant? pedibus scilicet infernum tangi-
mus, vindex diuinæ iustitiæ gladius cerui-
cibus impendet, diaboli in nos laxatis ha-
benis scruunt, vltix flamma à tanto iam
tempore accensa est, flamma, inquam, quæ
per omnia grassatur, omniaque consumit &
destruit, quæque nullo vmquam tempore
vtere desinet. Tantus tamen interea torpor
noster est ac socordia, vt nunquam eadem
ante oculos habeamus, nec minus mouea-
mur, quam si anilem quandam fabulam au-
diremus. Quam merito igitur cum Moyse
explicabimus: *Gens absq; consilio atq; pruden-
tia, utinam saperent & intelligerent, ac nouissima
providerent.*

Deut. 32.

Arist. 3.

Polit. c. 2. lib.
4. de vita
Philosopho-
viam.

Terent. A-
del. Act. 3.
Sc. 3.

Principes ille Philosophorum Aristoteles
dicebat, prudentiam non Regibus modo ac
Principibus, sed vniciue nostrum etiam
necessariam esse: Diogenes porro Laërtius
hoc eam inter cæteras dicebat esse virtutes,
quod visus inter quinque sensus. Comicus
vero eandem eum sapientia coniungit. *Il-
lud est sapere, non quod ante pedes est modo vi-
deri, sed etiam illa, que futura sunt prospicere.*
Et sane ita sese res habet; ipsa est enim
virtus quædam regia, animæ oculus, ac ve-
ra denique sapientia; ipsa velut è specula
atque loco eminentiori quidquid futurum

est; ipsa etiam supplicia infernalìa, prospici-
cit & speculari. Atque hoc demum est
prudentem, prouidum ac sapientem esse,
hæc scilicet assidue meditati & ante oculos
habere.

Inter cæteras quas in dilecta laudat Spiritus
sanctus doctes perfectionesque, non po-
stremum sibi vindicat locum ipsa prudentia
rerumque futurarum præcognitio, *Nasus tua* *Cayt. 2.*
*sicut turris Libani, que respicit contra Dama-
scum.* Erat Damascus Syriæ Metropolis, ac
ciuitas florentissima: quam cum Salomon
magnopere videre desideraret, atque è Pa-
læstina conspiceret quidquid in eadem age-
retur, altissimam quandam turrim in monte
Libano extruxit, è qua velut è specula con-
spicaretur quidquid in Syria ageretur. At-
que huic Spiritus sanctus comparat animam
dilectas, quæ cogitatione in res futuras fer-
tur, easque eminus diu antequam adueni-
ant prospicit: porro nasus hieroglyphicum
est prudentiæ, nam quemadmodum naribus
odores etiam longe positos percipimus, ita
prudens quasi porro videns, prudentia rerum
futurarum, ac præsertim inferni infer-
naliumque suppliciorum, odorem nidorem-
que præsentit. Næ igitur ille sapiens dici &
haberi debet, qui hæc ob oculos habet; & è
contra stolidus ac fatuus; qui nunquam eor-
um meminit.

Atque hoc est, quod sanctus ille Hera-
clitus, Jeremiam intelligo, Hierosolymita-
tarum excidium præfagiens, tot lacrymis,
tantaque animi amaritudine deplorauit,
quod nimirum ipsa ciuitas præ nimia cæ-
citate impendentem calamitatem non ag-
nosceret, sed in viis prauis antiquisque fla-
gitiis, quasi nunquam destruenda: sed in
sempiternum duratura, perseveraret: *Sor. Thren. c. 1.*
*des, inquit, eius in pedibus eius, nec recordata
est finis sui, nec se euertendam exspolian-
damque vnquam cogitauit.* Verum non
tam de calamitate Ierusalem, quam ani-
marum Christianarum deplorasse credide-
rim, è Vates: quis enim non plorat & in-
gemiscat, cum earundem cæcitatem supi-
namque negligentiam considerat? vt nimi-
rum vsque ad verticem peccatorum cæno ac
Y 2 sordi-

fordibus immensa, & in limine Orci constituta, instantem tamen calamitatem ac vicinum infortunium non pertimescant, aut præ oculis habeant. Ah infelices animæ, graui sopore ac veterno potius oppressæ, quæ securæ ac sine vlla sollicitudine peccatis vestris indormiscitis, nec vnquam inferni, qui in proximo est, recordamini, quamuis iniquitates ad verticem vsque perueniant, nihilque in vobis ad imos vsque talos & affectuum pedes reperire sit, quod non iniquitate scateat ac redundet.

Per pedes autem hic affectus intelligo, ac merito quidem; nam quemadmodum pedum adminiculo corpus hocce nostrum graditur & mouetur, ita quoque animæ ab effectibus impelluntur, ac diriguntur. Accedit huc; quod ad hunc modum frequenter in Sacris litteris, verbum *pes* intelligatur: *Non veniat mihi pes superbia*; quod August. hunc in modum interpretatur; Exulet a desideriis meis superbia, nec elati sint oculi mei, neque ambulent in magnis & in mirabilibus super me. Quamuis alij sensui literali anxie nimis inhærentes dicant, hunc ex illis verbis sensum effici; Impij inflati & superbi turgidi, me pedibus suis non proterant, nec me contemnendo ceruicem calcibus premant. Alio item in loco item Propheta affectuum suorum constantiam firmitatemque inuere volens, ait, *Statui super a petram pedes meos*; per petram autem intelligere oportet Christum, cui omnes suas cogitationes infixas & innixas dicit. Ita quoque intelligendus est versiculus ille in Zachariæ Cantico: *Ad dirigendos pedes nostros in viam pacis*. Et sententia illa Christi, qua Apostolos allocutus est, *Excutite puluerem de pedibus vestris*. Huc etiam trahere licet figuram illam, quam in Leuitico legimus, vbi victimæ intestina ac pedes diligentissime ablui iubet Deus; per pedes autem hic motus, incessus animæque effectus intelligo, per intestina vero & extra intrinsecas animæ cogitationes, intimaque & recondita conscientie arcana. Sed tandem aliquando, vnde digressi sumus redeundum est, ac cœpta materia proseguenda.

Dicendum est igitur, nihil peccatori toties aut tam serio cogitandum ac meditandum esse, quam tormenta & cruciatus infernales, cumque semper, si modo sapiat, eorundem horrorem præ oculis habere debere, vt ab eisdem immunis & securus esse queat, hacque ratione sibi prospiciat, ne vnquam eisdem experiatur. Quod ipse olim Deus factis insinuauit. Cumentim Prophetam, qui Israëlitis verbum salutis annuntiaret, destinare vellet, eique iam virgam vigilantem demonstrasset, inferni mox cruciatus ac supplicia, idque in figura ollæ succensæ ostendit; vt visione quam viderat enarrata, tanto illos melius ad meliorem frugem reduceret, atque supplicij horrore cruciatumque acerbitate perspecta, iugis in animis eorum horum viueret memoria, sibi que impofterum cauere: *Et factum est verbum Domini secundum Ierem. 1.* *do ad me dicens: Quid tu vides? Ollam succensam ego video, & faciem eius à facie Aquilonis.* Hisce in verbis verum inferni typum agnosco, atque ollam hanc succensam, igneam Inferni ollam ac fumantem interpretor; ollam, in qua mors conspicitur, ollam de qua dicitur pueri Eli æi, *Mors in olla, vir Dei*; ollam denique mortiferam ac mortem accersentem, quam iugiter nobis in animo & ob oculos versari, cuiusque memoriam semper in nobis vigere vult Deus. Cur autem duas hic visiones Propheta reuelauit, primam quidem de virga excubante, & alteram de olla succensæ paucis aperiam. Virga designat correctionem quam in hoc mundo exercet; olla vero castigationem, quæ in inferno subeunda est iis, qui hoc in mundo nullis corrigi suppliciis aut flagellis subdi vouerunt: quod egregio quodam exemplo confirmabo.

Tartarorum Rex Tamberlanus, totius *Cospiannus* Orientis terror, qui duodecies centena hominum millia, vt plurimum sub signis habebat, urbem quandam obsessurus, candida primo die tentoria, secunda rubra, tertio autem furua ac nigricantia explicabat. Prima denotabant oblectos, si hostium se potestati traderent, gratiam & benignitatem reperturos; secunda, si in sequentem diem id differrent, ferro & armis omnia denastan-

Psal. 35.

Psal. 39.

Luc. 1.
Matth. 19.

Leuit. 1.

Ierem. 1.

4. Reg. 4.

Cospiannus
& Crinum.

deuastanda stragemque insignem edendam: at tertia significabant, omnia igne esse delenda, inque cineres & fauillas redigenda, ne ullam misericordiae gratiaeque spem superesse. Ita quoque summus ille exercituum Deus, & totius mundi obsidens, & iustitiae suae arietibus saepe quatens, nobiscum agere solet: atque hoc ipsum Jeremiae Propheetae olim demonstrauit, cum primo illi virgam vigilantem, ac deinde ollam aestuantem ac succentam ostenderet. Virga denotat, nos quamdiu in hac vita sumus, si oculos in virgam hanc sanctae correctionis conticimus, nosque totos ei cum honesta vitae compositione, fideli obsequio, ac sincera vitae emendatione offeramus; gratiam inuenturos peccatorumque veniam impetraturos. Olla vero signum est, si vitae emendationem in aliud tempus, atque in vltimum vitae articulum reuicimus, nullam gratiae indulgentiaeque locum esse: sed mortem, condemnationem, aeternaque supplicia expectanda. Hoc igitur ne fiat, Christiani, primo nos die tradamus, principem nostrum naturalem agnoscamus, arma deponamus, fidelitatem ei iuremus, iustitiam illius ac seueritatem praec oculis habeamus, infernum eiusque supplicia metuamus.

In quo sanctissimos viros imitabimur, qui eundem semper ante oculos habuere, ac nunquam eiusdem obliti sunt: arbitrabantur namque eundem memoriam in prius ad salutem necessariam esse, & de contra obliuionem magnum animae detrimentum afferre. Vnde saepius Psalmographus in clamabat: *Pericula inferni inueniunt me, tribulationem & dolorem inueni, & nomen Domini inuocauit. O Domine libera animam meam, misericors & iustus Dominus.* Item alibi: *Annos aeterni, qui in inferno futuri sunt, & damnatis omne tormentorum genus causantur, in mente habui.*

Hoc ipsum detestatur Job, & sano video inter ceteras eius cogitationes infernalium suppliciorum terrorem semper ante oculos habuisse, *Dimitte me, ut plagam paululum dolorem meum antequam vadam & non reuer-*

tar, ad terram tenebrarum & operiam mortis caligine. Id est, si me Domine ad tartara detrudere decreueris, ut illic delictorum poenas luam, si fixum id sit; aliquid adhuc mihi vitae tempus concede, ut dolores quos illic subire oporteat praecogitem, tormenta que velut praelibem: gratiam quoque concede, ut reliquo vitae tempore eadem in mente habeam, antequam labyrinthum illum inextricabilem; quo nunquam egredi licebit, ingrediar. O factum laudabile! & cogitationem vere sanctam! Vestrum est imitari, Auditores, & heroica illa facta aemulari, inferni tormenta suppliciaque interdum ob oculos haberi, loci horrorem, sodalitij molestiam ac tedium, suppliciorum diuersitatem ac grauitatem assidue meditari.

Propheta Daniel cum Nabuchodonosoris Regis casum calamitatemque ad quam deuenurus erat, secum perpenderet; qui nimirum instat bestiae per deserta & agros, septem annorum spatio, errare debet: ad hoc inhorruit, ut integrae horae spatio loqui praec admiratione & stupore non potuerit, rerumque grauitas & vicissitudo linguam vinxerit. Quid? si septem annorum calamitas, & quidem exigua, generosum illum sanctissimi viri animum ita perculerit, ut praec consternatione; ne hiscere quidem, vnius horae spatio potuerit, quid, obsecro, faciant supplicia illa tartarea, tormenta illa enormia, quae non septennio, nec septem annorum millibus, sed in omnem aeternitatem ac saeculorum saecula duratura sunt.

Ipse quoque Redemptor orbis Christus, cum pridie quam pateretur, extremos illos dolores & cruciatus, qui in monte Caluariae lubeundi erant, in mentem reuocaret, ac quomodo modo praemanderet; in tantum turbatus & percussus fuit, ut horrendum in modum sudare cepit, ac sudorem quidem sanguineum, quod à nulla hominum memoria cuiquam certum est contigisse. Sola ecce cruciatuum temporalium, quippe non nisi tres horas durarunt, imaginatio filium Dei in tantum percussit, ut sanguineo sudore totus maduerit, quomodo igitur aeternorum

Psal. 114.

Psal. 76.

Job. 10.

Dan. 4.

Luce 22.

norum suppliciorum memoria filios hominum percellat necesse est? profecto si eadem semper in mente haberetis, toti haud dubie tremeretis, atque instar folij trepidaretis, nec mirum foret, si & sanguinem exsudaretis.

*In speculo a-
matorum
mundi.*

Dionysius Carthusianus sanctitate non minus quam eruditione notissimus, exemplum huic proposito peridoneum refert; Quendam scilicet ad vitam rediisse, qui in se nisi se supplicia vidisse assererat, quem ita mox immutatum scribit, vt relictis vrbibus desertum incoletet, in quo magnis se austeritatibus emacerabat, corpus inedia affligebat, nonnunquam etiam vestibus coopertus brumali tempore in profluentem se coniciebat, adeo vt aqua vestibus adhærescens congelasceret, ac totus statim instar rigesceret: cumque hunc viuendi modum, quoad viueret obseruaret, & nonnunquam ab aliis ob nimium rigorem castigaretur, dicebat, si videretis quæ ipse aliquando vidi, id ipsum, imo & maiora præstaretis.

*Ioan Damascen in histo-
ria Barlaam
c. 30.*

Josaphat Indorum Regis filius, quem Barlaam ad Christi fidem ab idolorum cultu conuertit, cum diuino permisso infernalis supplicia conspicatus esset, adeo commotus & perterritus fuit, repente in alium virum mutatus mundo valedixerit, regnum & sceptrum reliquerit, diadema pessumdedit, solitudinem & eremum adierit, antraque deserta loco aulae & palatij incoluerit. An non igitur necesse est, Tartari cruciatu assidue animo voluere, cum eorum recordatione impij à via iniquitatis destent, peccatores respiciant, reges denique idololatraz eremum petant? Hos igitur, Auditores, animo vestro insculpite, hos pectoris laminæ inscribite, & sententiæ illius Evangelicæ memineritis: *Quid prodest homini, si totum mundum lucretur, anima vero sua detrimentum patiat? & ad inferos deturdat.* Hæc cogitate, interea ipse ad alterum me concionis membrum accingam.

Matth. 11.

III.

Adhæc ipsa inferni suppliciorum cogitatio non modo necessaria est, verum etiam singularem nobis vtilitatem adferre solet;

ipsa namque animas suspensas tenet, à peccando reuocat, aduersa æquanimiter tolerare, atque omnem vanitatem & inanes delicias cogit contemnere, ad poenitentiam inuitat, diuinæ iustitiæ metum hominibus inicit, eosque ne in via iniquitatis ulterius procedant impedit. Vnde Prouerbialis ille verficulus.

Oderunt peccare mali formidine poenæ.

Psalmographus autem cum rationem redderet, cur tot in mundo reperire sit detractores, sicarios, & mendaces, aliam reperire non potuit, quam quod timor diuinus ab omnibus passim conculcatur, & nemo diuinæ ultionis gladium pertimesceret: *Quorum malodictioe & amaritudine plenum est, veloces p. des. eorum ad effundendum sanguinem, contritia & felicitas in vis eorum, & viam pacis non cognouerunt.* Quanam autem tantorum scelerum ratio, ô rex! Non est timor Dei ante oculos eorum. Atque ideo Deus infernum fecisse putandus est, vt eiusdem assidua meditatio nos à peccando reuocet, vitiorumque cursum interrumpat.

Rex aliquis regni sui commodis & vtilitatibus inuigilans, vt id ipsum florentissimum reddat, subditi pace perfrenantur, prædones & latrones eodem pellat; postquam iam variis Respublicas legibus stabiliiuit, carceres extruxit; plurimas in ciuitatibus & per agros cruces, rotas, eculeos erigit, vt hac ratione sceleratis & perduellibus metum incuriat, improborum impetus sistat, eosque à latrocinij & cædibus deterreat. Regem hunc imitatur Deus sapiens ille totius orbis Monarcha, qui disponit omnia suauiter: nam vt peccatores, qui in magno mundi huius regno sunt, compescat, virtutesque in eodem faciat efflorescere, variis iisq; pulcherrimis conditis legibus, infernali quinetiam carcere constituto; per omnes Gentilitatis, Iudaismi, & Christianismi ciuitates, perque omnes Sacrarum litterarum vias, cruces, patibula, rotas diuersaque suppliciorum genera constituit, quo iis visis peccatores ab iniquitate desisteret, vitam in melius commutarent, atque impij eorum conatus retunderentur.

Theba-

Thebani cum Lacedæmoniorum legibus inuiderent, eorumque republ. cernerent florentissimam & legum obseruantissimam: Philosophum quendam Plitonium nomine Lacedæmona destinarunt, qui leges & instituta eorum, quæ magni apud omnes fiebant, attentius consideraret, & quæ in iis excellere viderentur, diligenter obseruaret, quo eadem patriæ deinde communicaret. Cum igitur per multos dies Lacedæmone hæsisset, singulaque serio contempletus esset, Thebas tandem reuersus est.

Hic omnes ad mirabilia quædam audientia se parant, longaque eum serie singula deducturum putant: at ille theatrum exstrui iussit, ac variis id crucibus, rotis, flagellis, loris, securibus, laqueis, mucronibus, aliisque suppliciis instruxit: atque hoc factio subito se proripuit. Thebani facti huius nouitatem demirati, legationis eum suæ rationem reddere coegerunt. Quare hac ad eos oratione usus est: Lacedæmona me, viri amplissimi ac ciues clarissimi, misistis, vt leges & quidquid illa republ. laudabile habet, transcriberem, & ad vos referrem. Ecce ad oculum vobis monstraui, quid Lacedæmonios præ cæteris Græcis commendet atque eminere faciat.

Quid enim plurimas profuerit habere leges, si desint in legum transgressores constituta supplicia? Ipsa scilicet in iudicando severitas suppliciaque ac delictorum rigida castigatio; inque flagitiosos accurata animaduersio rempublicam hanc celebrem reddunt, atque ad summam gloriam euehunt. Quibus omnibus ille efficere volebat, ipsam suppliciorum memoriam cogitationemque, vt dicere cœperamus, frenum quodammodo esse, quo scelerati à peccando retrahantur.

Ammian.
lib. 23.

Cambyfes Pers. tum rex Sisamni iudicem, qui auro expugnari se passus erat, sanctissimaque iustitiæ iura violauerat, exco-riari iussit, eiusque exuuiis sedem, cui iudicans & iusticiam administrans sæpius infederat, circumuestiri: vt nimirum qui in regni negotiis diiudicandis succederent, hoc vito spectaculo, æquitatem colerent, iusticiam non euerterent, nec præter fas & nefas cau-

fas, auro corrupti diiudicarent. Idem prope modum de Artaxerxe, itidem rege Persarum, refert Diodorus: qui plurimis regni sui magistratibus, facile se corrupti sinentibus, pellem detrahi iussit, eamque per tribunaia suspendi, vt qui ad eandem dignitatem promoverentur, rigido hoc supplicio perterriti, ab iisdem flagitiis abtinerent, & tum vnicuique ius administrarent. Et sane quamuis omnia ex hæc Gentilium historiis, compilata sint, certissimum tamen est, Deum similia, imo & maiora crudelitatis exempla edidisse: qui nimirum ab ipso mundi exordio varios enormium criminum reos acerrime castigauit, dignamque ac notabilem de eorum flagitiis vindictam sumpsit. Voluit adhuc, vt eorum exuuiæ & pellis, hoc est, castigationis memoria & acta, in omnibus scripturæ locis & angulis legerentur, quo posteri grauib. hisce suppliciis animaduersionibusque perlectis, aliorum damno & infortunio fierent cautiore. Videte obsecro quam acris illa animaduersio fuerit, quam tempore diluuii exercuit, quando omnes omnino mortales vndis absorpti miserime petiere: videte deinde flagellum Sodomitarum ac Gomorithæorum: videte & attendite, quam graui-ter in Chore, Dathan, & Abiron, eorumque sequaces animaduersum sit: denique dispicite vobiscum, ad quam horrenda luxco ille Euangelicus tormenta sit condemnatus. O tormenta & supplicia, quæ omnes perterrefaciant! Atque hæc vt cautiore hac ratione reddantur posteri, atque alieno malo discant sapere: nam ille vere

Diod. Sicul.
lib. 15.

Gen. 7.

Gen. 19.

Num. 16.

Luc. 16.

Felix, quam faciunt aliena pericula cautum.

Eruditorum omnium facile Princeps, ac Phœnix Lipsius, & cum eo C. Plinius, referunt, Afros, cum magnam partem à leonibus stragem tam hominum quam animalium edicerent: quo hanc rabiem compescerent suorumque vitæ consulere, plurimos in summis montibus, ac viis publicis leones in erucem egisse.

Lib. de cruce.
ce.

Et ecce, quod vere mirandum est, tantum supplicium hoc ferocientibus illis leonibus.

Plin. lib. 8.
cap. 16.

nibus formidinem incussit, ut nullus impo-
sterum siluis egredi, aut in viam publicam se-
dere ausus fuerit. Et ne putetis forsitan au-
les me fabulas narrare, ipse Scipio Africanus,
& cum eo Polybius cum in Libya bellum ge-
rerent, visis tot leonibus in crucem actis,
non parum admirati fuere, donec incolæ re-
gionis rationem huiusce rei edocuissent.
Profecto si crucis animaliumque in eam a-
ctorum conspectus, feroces illas belluas,
sanguini & prædæ assuetas, rapto viuentes,
humanique cruoris sitientissimas, percelle-
re & enervare potuit: quanto magis ipsa tar-
tara suppliciaque quæ in iis impios manent,
cæteros mortales percellant necesse est, eo-
rumque crudelitatem, id est, peccandi con-
suetudinem, velut obiecto repagulo, impe-
diant?

Nullus enim facile oratione complectatur,
aut verbis exprimat, quantum ipsa sup-
pliciorum, ac præsertim infernalium, affli-
dua meditatio, virium habeat ad inveteratam
peccandi consuetudinem deserendam.
Quid enim quod maleficum magis à ma-
leficiis auocet & à peccando deterreat, quam
si locum ob simile delictum viderit conde-
mnatum & in crucem actum? Vnde cum fili-
lii Israel cum filiabus Moab fornicarentur,
& ab iisdem ad idololatriam falsorumque
deorum cultum imitarentur; Deus ad ira-
cundiam provocatus Moysen mox vindi-
ctam de tam horrendo flagitio sumere vo-
luit, dicens, *Tolle cunctos principes populi &*
suspende eos contra solem in patibulis. Ceteri au-
tem, visa gravi hac animadversione, adeo
perterriti fuere, ut in idem peccatum nullus
legatur relapsus. Quid? itane principum
quorundam supplicium cæteram populi
multitudinem potuit concutere, ut ab ido-
lorum cultu recederet? magis profecto nos
percellere debet tot Angelorum, qui inter
ceteras creaturas principem locum obtinent,
igni sempiterno ob contumaciam addicto-
rum condemnatio: magis ipsa inferni medi-
tatio, in quo sexcentæ crucee, patibula, rotæ,
eculei esse noscuntur, quibus tot principes
idololatria infames, tot Cæsares, Hanniba-
les, Pompeii, Alexandri, Cyri, tot hæresiar-
chæ, Ariti, Macedonii, Nestorii, Lutheri,

Num. 15.

Caluini, aliique peccatores dignitate quon-
dam celeberrimi, affixi sunt.

An non hæc omnia impediunt, quo mi-
nus Deum offendamus, an non efficiant, ne
quis vniquam, vel minimum delictum ad-
mittat; firmiterque secum statuat; omnem
penitus idolorum cultum, id est, peccato-
rum consuetudinem, repudiare, ac fidele
Deo obsequium & perfectam obedientiam
exhibere? Nabuchodonosor rex cum diui-
nos honores ambitet, atque instar numinis
à subditis adorari vellet, ingentem colossum
ex auro constari iussit, eumque adorandum
proposuit: ex aduerso vero fornacem suc-
cendi fecit, cuius flamma res cubitis super e-
gre diebatur, in quam quicumque adorare
detrectarent, conicerentur. Publica nam-
que præconis voce edixerat: *Quicumque ho-*
ra audieritis sonitum buccinæ, prosternite vos &
adorate statuam quam feci: quod si non adora-
ueritis, eadem hora mittamini in fornacem ignis
ardentis: & quis est Deus qui eripiet vos de ma-
nu mea? Et ecce mox ut rauco strepuerunt
cornua cantu, omnes flammarum globos &
incendia conspiciant, ideoque perterriti; pro-
ni in terram magna cum veneratione corru-
entes, statuam adorauerunt. Si vniuersam
populi multitudinem vnus fornacis incen-
dium ad adorandam statuam potuit com-
pellere; quid obsecro faciet infernalis illius
camini assidua meditatio, camini inquam, in
quo perpetuus ignis, qui omnes diuini præ-
cepti transgressores aduret, collucebit? an
non ad primam eiusdem mentionem, ad mi-
nimam quoque recordationem, ad primum
buccinæ signum, pronos in terram cor-
ruere nos oportet, & adorare, non dico sta-
tuam, aut idola, sed Deum illum viuentem
in sæcula sæculorum? Arrigite aures & faue-
te linguis, audire videor tubæ signum, at-
que ideo: *Ven te, adoremus & procidamus an-*
te Deum, est enim æquissimum, & tota terra
adorete te Domine. Sed audite iam nouum con-
ceptum.

Dan. 3.

Psal. 94.

Psal. 65.

Dum Chore, Dathan & Abiron, cum Num. 16.
ducentis quinquaginta aliis, dehiscente
sub pedibus terra, vna cum tentoriis & ta-
bernaculis, absorberentur; omnes qui per-
circui-

circutum stabant, tristi hoc spectaculo consternati retro cedebant, metuentes ne eadem forte voragine viui cum ceteris ad inferos descenderent.

Eheu, Auditores, ipsa nos fides docet & facta littera, plurimos iam peccatores, diuinam vltionem expertos, ad inferos descendisse, nempe Angelos illos cōtumaces, Cain, Iudam, Epulonem, aliosq; innumeros? quorum omnium, si modo aures intendere velis, clamores, ciulatus, lamenta & fremitus facile audietis. Fugiamus igitur, in tuto nos collochemus, ac ne eadem nos calamitas inuoluat, caueamus.

Num. 13.

Ecce & aliud non minus horrendum eodem in libro legimus. Exploratores quos Moyses in terram Chanaan miserat, cum in castra redissent, terræque situm & incolas descripsissent, quæ nimirum habitatores deuoraret, gigantes & monstruosos homines edoceret, quibus ceteri hominum collati locustæ viderentur; cum inquam hæc omnia referrent, *vociferans omnis turba fleuit nocte illa, & murmurati sunt contra Moysen & Aaron cuncti filii Israel, dicentes, Vtinam mortui essemus in Aegypto, non in vasta hac solitudine, vtinam perreamus, & non inducat nos Dominus in terram istam, ne cadamus gladio, & uxores, & liberi nostri ducantur captiui. O ecclum, ô terra! si tristis ille nuntius de visis gigantibus, ac colossæ statuz viris, & quidem in regione peregrina, sexcenta hominum millia percellere, & gemitus ac lachrymas iisdem elicere potuit, adeoque concutere, vt in Aegyptum, in qua tamen grauissimo seruitutis iugo pressi fuerant, redire maluerint, quam sub gigantum illorum conspectum venire.*

Num. 14.

An non multo magis nostras animas percellat tristis ille de regno Ditis nuntius, in quo tam horrenda, tam terra monstra flabulant, ipsi inquam dæmones, qui omnia immanitate ac fœditate monstra superant, regno adhæc, quo nullus in orbe locus retior, tristior & pestilentior, regno in quo omnia sæuitiæ & crudelitatis genera conspiciuntur, an non hoc viso, vel in mente habitolacrymemus, mundo valedicamus, firmi-

Tom. 4. Bessai Aduent.

terque nobiscum stauimus, in deserto penitentia potius emori, quam miseram & execrandam hanc regionem adire? Ac merito quidem ita nobiscum stauimus.

Nullus enim vnquam existit, qui assidue hoc in mente habens, non ingentem inde vtilitatem hauserit, secumque iudicari, nihil eadem cogitatione ad peccatorem permouendum, adque meliorem frugem reuocandum, posse inueniri vtilius. Hinc religiosum quemdam legimus, quotiescumque ad flagitium aliquod commitrendum à diabolo extimulabatur, digitum flammæ iniicere, itaque periculum facere solitum, num aliquem cruciatum eumque exiguum & ad tria vel quatuor momenta duraturum, sustinere posset: quem cum ferre nequiret, ita secum ratiocinatum: *Quid miser & infelix, hoc citru peccatum committere audeas, propter quod æternum subeas incendium necesse est? Vix ad modicum tempus digitum flamma amburi pati potes, quæ tamen cum Tartareo incendio comparata glacies, aut picta quædam flamma videatur: quomodo igitur totum corpus circumquaque acerbis inferni ignibus, qui æternum duraturi sunt, ac nullo vnquam æuo extinguendi, cruciari pariaris? Tantum porro vnica hæc cogitatio aduersus omnes tentationes libidinisque æstum vitium in eo habebat, vt omne earum incendium tartarei incendii meditatione restingueret. Profecto si id ipsum sequeremur, facile omnes dæmonum suggestiones eluderemus, nec tam promiscue in peccatum prolaberemur.*

Quod vt faciamus auctor nobis est *Isaias*, vt nimirum, quotiescumque ad peccandum nos Satanæ inuitat, infernale incendium ob oculos reuocemus, eiusque verbis dicamus, *Quis poterit de vobis habitare cum igne deuorante? quis habitabit cum ardoribus sempiternis.* Perinde ac si diceret: Quando vobis, ô insensati peccatores, diabolus peccandi occasiones suggerit, prius inferni supplicia in mentem reuocate, quam in peccatum consentiatis.

Quis enim sponte in præuisum se incendium coniciat? Ipsa scilicet incendii sempiterni

Z

terri

terni memoria, peccatorum incendia exstinguit & sopit, suppliciorumque apud inferos tolerandorum resordatio omnes peccandi occasiones rescindit.

Simile.

Nam quemadmodum prudens, & sedulus agricola, cum agrum laxis, vriticis, vepribus, lentibus, lolio, aliisque zizaniis oppletum videt, ita ut sterilis factus fructum proferre nequeat, ignem subicit, qui omnia agri vitia exurat, ac tum demum eundem conferit, qui læta mox segete dominum beat. Vnde Maro in Georgicis.

Sape etiam sterilis incendere profuit agros.

Ita, ut similitudinem hanc proposito adaptem, de vnoquoque nostrum dicendum est: ille namque prudens appellandus est, qui ubi animæ agrum spinis flagitiorum atque abominationum vepribus aliisque zizaniis videt oppletum, adeo ut nullum bonorum operum meritorumque fructum proferat; eidem flammam infernalem iniicit, assiduaque tartari cogitatione eandem excitat. Quod qui fecerit, nã ille omnes mox peccatorum radices ablatas videbit, verbique diuini semen in animam coniectam, varios ac multiplices virtutum & salutis fructus proferre: ac merito de huiusmodi anima dici poterit, *Ignis ante ipsam precedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius*; ignem namque infernalem cogitationibus suis qui præmittit, omnes co-festim inimicos, qui muris & propugnaculis illius insidias struunt, peccandi nimirum occasiones, ipsaque peccata, incendio suffocat.

Psal. 96.

Iud. 15.
Allegoria.

Huc facere videtur stratagema illud Samsonis: qui vulpes caudis sibi mutuo alligatas, addito igne, in hostilem segetem immisit, quæ eandem huc illucq; cursitando deuastarunt. Hoc imitemur Auditores: ut enim demones hostes nostros iuratisimos expugnemus, eorumque segetem, id est peccata, penitus destruamus, cogitationum nostrarum vulpes adhibendæ sunt, earumque caudis ignis infernalis alligandus, quæ per vitiorum nostrorum segetem cursitantes, omnia vastabunt, ac stragem magno redimendam edent.

Quamobrem agito, Christiane cæcus, Recordare nouissima tua, infernum illum detestabilem, receptaculum illud damnatorum, dæmonum aulam tibi præscribe, propone menti ignem noctes atque dies ardentem damnatorum illic excruciatorum rabiem, tormenta, suppliciaque quæ illic inueniuntur, & in æternum non peccabis in eum qui carcerem hunc condidit, ac rebellibus & contumacibus hæc supplicia præparauit. Et sane si amor Dei, ait Bernardus, te tenere non potest, saltem teneat & terreat timor iudicii metus gehenna, laquei mortis, dolores inferni, ignis urens, vermis corrodens, sulphur feruens, torrens flamma & omnia mala variæ. Internum igitur perhorresce, accurratius ac diligentius eum perpende, descende, inquit idem qui supra, *visuens in inferna, percurre mentalibus oculis tormentorum officinas; fuge scelera & vitia, pro quibus scelerati homines & vitiosi perierunt*. Ignem igitur illum semper accensum memoriæ inscribe, ac penitus insculpe.

Bernardus in floribus.

Sermone de San. regionibus.

Si enim in domibus contagiosis luculentus exstrui focus conueuit, quo aer noxius purgetur: multo maiori cum ratione anima peccati contagio, quo nullum deterius est ac pestilentius infecta, alium sibi ignem, infernalem sc. proponat, qui omnem pestilentem afflarum fuget ac dispellat.

Vere igitur, o animarum iudex, inferni recordatio ad animæ salutem necessaria est, atque in primis utilis: tum autem est efficere, ut eadem assidue in animis nostris commoretur, cum nullum eadem aduersus omnia delicta efficacius remedium haberi queat; & da, ut eadem in peccatis expugnandis vis nimie in nobis requiratur. Et quoniam o pater misericordiarum, supplicii metus impios a peccando deterrere solet, infernum ut perpetuo formidemus, gratiam concede, utque suppliciorum illic sustinendorum memoria meditatio; nos, qui vere natura impii ac nefarii sumus, a peccando reuocet, ac prauâ delinquendi consuetudinē recidat; fac obsecro dulcissime animarum sponse, ut sponsæ tuæ chaos hoc confusiois, locum illum incendiis, carcerem illum obscurissimum semper præ oculis habeant: cogitent inquam interdum, infer-

infernum barathrum ac voraginem esse, in quam, qui semel deuolutus fuerit, nunquam poterit exire; locum etiam, in quo variae moriendi sunt occasiones, mors tamen nulla, fossam denique flamma & igne repletam, tenebris tamen densissimis circumseptam. Ad hæc cavernam draconibus & bufonibus plenam, abyssum corruptionis & contagij, regnum cui dæmones & immania præstant monstra: hæc nempe cogitatio vnicum ad loci huius detestationem concipiendam, ad peccati odium, virtutum amorem, viamque quæ ad te, qui vera nostra beatitudo es, ducit, ingrediendam, est remedium: ad quam nos dirigere ac conducere dignentur Pater, & Filius, & Spiritus sanctus. AMEN.

FERIA SECUNDA.

QVID SIT INFERNVS, ET VBI-
nam terrarum situs.

Partitio.

1. De diuersis animarum receptaculis.
2. Quid & qualis sit infernus.
3. Vbi sit infernus.

Memorare nouissima tua, & imprimis infernum, ac cogita qualis ille sit, & quonam in loco, & in æternum non peccabis. Eccl. 7.

FIGVRA.

Eccles. 1.

Miraculum illud antiquitatis, omniumque regum Juda sapientissimus Salomon, vel potius Jesus Syracides, in Ecclesiastico abyssum quamdam profundam & altam depingit, cuius altitudinem nemopoterat dimetiri. Hanc cum mecum accuratius considero, inferni hic typum proponere posteritati voluisse videri sapiens queat. Ipse enim abyssus quædam est, ignem & flammam eructans, è qua nunquam egredi licet, tantæque profunditati & altitudinis, vt mundus eam dimetiri, aut eius

proportionem nosse nunquam potuerit. Ipse nihilominus eandem vobis hodierna concione decreui describere ac dimetiri, quasi locum quo nullus in orbe terribilior aut horribilior. Te porro hic inuoco sanctissime Spiritus omnium gratiarum abyssus, ac supplex rogo, meam vt cymbam abyssus huic innatantem dirigere ac propellere digneris, & te ò glorio a stella maris, vt errantem in tenebris, luminis tui claritate illustres. Ideo salutationem tibi Angelicam depromo.

AVE MARIA.

Nullus vestrum est, auditores, qui ignoret diuersa ac varia esse post hanc vitam loca, in quæ animæ corpore egressæ, vnaquæque iuxta statum quo ex hac vita egressa fuerit, recipiantur, accedente præsertim Sacrarum litterarum auctoritate, ac totius Ecclesiæ vnanimi doctrina. Ita namque sensit Augustinus: *Habent, inquit, anima cum de seculo exierunt, diuersas receptiones suas.* Primus spiritibus in alterum mundum proficiscentibus destinatus locus, est ipsum gloriæ templum, diuinitatis palatium, cœlitum Paradisus in cœlo empyreo, constitutus: cuius nobis introitum ac possessionem sua Christus passione ac morte comparauit, ita namque de se in Evangelio restatur, *Vado parare vobis locum, vt vbi ego sum, & vos sitis;* item alio in loco, cum beatorum mercedem describeret: *Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlo.* Atque hæc est totius Ecclesiæ credendi ratio, vt è Concilio Florentino in Decreto vnionis manifeste colligitur; illic enim totius Ecclesiæ nomine docetur, animas postquam debito ac legitimo modo hic purgatæ sunt, statim vt corpore egressæ fuerint, cœlo recipi, vbi diuinæ visionis maiestatis recreantur. Id ipsum & è Tridentina Synodo colligere est, quæ ait, Sanctos cum Deo in cœlesti regione regnare: hoc etiam docent omnes in genere Patres; Cyprianus imprimis Sermone de mortalitate, Basilius homilia in XL Martyres; Augustinus in Psalmum LXXXIII. Leo Papa sermone de S. Laurentio martyre; Gregorius